

Beslutningsforslag nr. B 53. Fremsat den 1. december 2006 af Anne Grete Holmsgaard (SF), Anne Baastrup (SF) og Kristen Touborg (SF)

Forslag til folketingsbeslutning om ophævelse af sæddonorers anonymitet ved kunstig befrugtning

Folketinget opfordrer regeringen til at fremsætte lovforslag, der med virkning fra den 1. januar 2008 ophæver sæddonorers anonymitet ved kunstig befrugtning.

Formålet er at sikre barnets rettighed til som myndig at få adgang til oplysninger om sit biologiske ophav.

Bemærkninger til forslaget

Som loven er i dag, er donorbørn afskåret fra at få kendskab til den del af deres biologisk arv, der stammer fra en donor. Hermed har lovgiver på forhånd besluttet at afskære donorbørnene fra på noget tidspunkt at få kendskab til den ene halvdel af deres biologiske rødder. Det er efter vores mening en ganske voldsom begrænsning af den svage parts – barnets – retsstilling. I forbindelse med den seneste ændring af lov om kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig behandling, diagnostik og forskning m.v. (lovforslag nr. L 151, folketingsåret 2005-06, hvorom der henvises til Folketingstidende 2005-06, forhandlingerne side 3680, 7606 og 8132, tillæg A side 4595 og 4607, tillæg B side 1304 og tillæg C side 791) blev donoranonymiteten, ikke foreslået ændret, men spørgsmålet er omtalt i bemærkningerne til lovforslaget og indgik i debatten. Omtalen i bemærkningerne er kort og præget af, at de argumenter, der tæller for en ophævelse af anonymiteten, ikke er taget med. Barnet omtales således udelukkende som en del af familien og ikke som et individ med særskilte rettigheder.

Der er efterhånden en hel del donorbørn, der nu er voksne. Fra nogle af dem kender man til de identitetsproblemer, de oplever, fordi de er berøvet muligheden for at få kendskab til, hvem der er deres biologiske far. En del af de nu voksne donorbørn, der har udtalt sig offentligt, har ved en tilfældighed fået at vide, at de er donorbørn, enten fra andre voksne, fra søskende eller i et skænderi med en af deres forældre. Her er der tale om, at det rammer særlig hårdt, fordi de naturligt nok oplever det som et tillidsbrud, at forældrene ikke har fortalt dem, at de er donorbørn. SF finder det vigtigt, at alle donorbørn får retten til at få kendskab til deres biologiske far. Det vil så være op til donorbørnene, om de ønsker at opsøge denne viden, når de når myndighedsalderen, eller senere.

Man har i dag ikke kendskab til, om de fleste forældre – fornuftigt nok – fortæller deres børn, at de er donorbørn, eller om forældrene hemmeligholder denne oplysning. Området er ganske enkelt dårligt undersøgt, men en svensk undersøgelse fra 2000 (jf. SoS-rapport 2000:6, »Får barnet veta?: barn som fötts efter

givar-insemination«, Socialstyrelsen) peger på, at det er en ganske stor gruppe forældre, der ikke har fortalt deres børn, at de er undfanget ved hjælp af donorsæd. Blandt dem, der oplyser, at de ikke har fortalt børnene, at de er donorbørn, har halvdelen fortalt dette til andre. Det kan der være forskellige årsager til, men risikoen for et tillidsbrud er naturligvis åbenlys. SF håber derfor også, at debatten om ophævelse af donoranonymiteten vil påvirke de forældre, der ikke har fortalt deres børn, at de er donorbørn, og få dem til at gøre det.

Fortalerne for at fastholde donoranonymiteten argumenterer især med risikoen for, at antallet af sæddonorer vil falde, hvis anonymiteten ophæves. SF er klar over, at dette kan ske, men er uenig i, at problemet med et eventuelt fald i antallet af donorer skal løses ved, at børnene fratages deres mulighed for kendskab til deres biologiske arv. Det vil være langt mere forsvarligt at øge oplysningen om det at være donor og dermed medvirke til, at potentielle donorer får mulighed for at tage positiv stilling til det at donere sæd.

Da donoranonymiteten blev ophævet i Sverige i 1985, faldt antallet af donorer, men fra 1989 er det ifølge Kerstin Hagenfeldt, professor i obstetrik og gynækologi på Karolinska institutet i Stockholm, steget igen (Der henvises til Kerstin Hagenfeldts oplæg »Svenske erfaringer med donorinsemination« på 3. seminar den 17. marts 2004, »Æg- og sæddonation«, i forbindelse med Folketingets Fremtidspanel om Bioetik). Ifølge Hagenfeldt kan der desuden konstateres et skift i kredsen af donorer, så den nu består af flere modne mænd, der selv er fædre, og færre unge, barnløse mænd, der måske ikke har tænkt specielt meget over, at det faktisk er et potentielt barn, de donerer sæd til.

Der har desuden været argumenteret med, at en ophævelse af anonymiteten kan betyde, at donoren vil fungere som en uhensigtsmæssig »skyggeperson« i familien og især i forhold til faderen. Det er et argument, der ikke holder. Forældrene har jo været gennem en proces, hvor de har taget stilling og vejet for og imod, fuldstændig på linje med forældre, der søger om lov til at adoptere – i det sidste tilfælde med den

forskel, at det normalt er meget svært at holde adoptionen hemmelig for barnet. Der er ikke noget, der peger på, at adopterede børn får en dårligere opvækst, eller at de elsker deres adoptivforældre mindre, blot fordi de har et andet biologisk ophav. Den væsentligste forskel er nærmere, at adoptivbørn faktisk har en mulighed for at få kendskab til deres biologiske ophav, mens donorbørn ikke har det.

Ændringerne i antallet af donorer er i øvrigt dårligt undersøgt, hvilket måske mest af alt peger på, at området fortsat håndteres temmelig klinisk – eller upersonligt – selv om det handler om noget så vigtigt, som at give andre mulighed for at få børn. Det virker lidt besynderligt, hvis noget, der er så vigtigt, fortsat skal omgærdes med hemmeligholdelse, hvor man ikke bliver bedt om at tage stilling.

Der eksisterer – SF bekendt – ikke en fuldstændig

gennemgang eller oversigt over lovgivningen i andre europæiske lande, men tendensen ser ud til at gå mod, at flere lande vælger at ophæve anonymiteten.

I Sverige blev donoranonymiteten ophævet allerede i 1985. I Holland blev donoranonymiteten ophævet med virkning fra den 1. juni 2004, i England med virkning fra den 1. april 2005 og i Norge med virkning fra den 1. januar 2005. Desuden har Tyskland, Østrig og Schweiz ikke anonyme donorer. Oplysningerne stammer fra indenrigs- og sundhedsministerens svar af 28. marts 2005 på spørgsmål 9 på L 151 og svar af 20. juni 2006 på Sundhedsudvalgets spørgsmål 422 på alm. del, folketingsåret 2005-06.

For en ordens skyld skal det understreges, at forslaget ikke indebærer, at donorbørn får andre rettigheder end retten til at få kendskab til, hvem deres biologiske far er.

Skriftlig fremsættelse

Anne Grete Holmsgaard (SF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om ophævelse af sæddonorers anonymitet ved kunstig befrugtning.

(Beslutningsforslag nr. B 53).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.